

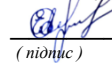
**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ДМИТРА МОТОРНОГО**

Факультет економіки та бізнесу
Кафедра «Фінанси, облік і оподаткування»
(назва кафедри)

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
Галузь знань 07 Управління та адміністрування
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Спеціалізація (за наявності) _____

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

(підпис)

Олена ЯЦУХ

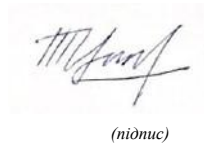
(ім'я та прізвище)

«20» лютого 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему **«Інформаційні системи і технології в обліку на підприємстві (ТОВ
«АК Енерджи» м. Київ)»**

Здобувач вищої освіти:

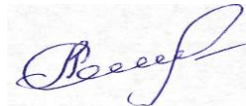

(підпис)

Тетяна ЦИНЦОВСЬКА

(ім'я та прізвище здобувача)

Керівник:

(підпис)

доцент, к.е.н. Людмила САХНО

(учене звання, науковий ступінь, ім'я та прізвище)

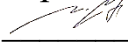
Запоріжжя, 2025 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ДМИТРА МОТОРНОГО
Факультет економіки та бізнесу
Кафедра «Фінанси, облік і оподаткування»
(назва кафедри)

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
 Галузь знань 07 Управління та адміністрування
 Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
 Спеціалізація (за наявності) _____

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми

 (підпис)

Володимир ЦАП
 (ім'я та прізвище)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

 (підпис)

Олена ЯЦУХ
 (ім'я та прізвище)

«24» жовтня 2024 р.

«25» жовтня 2024 р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ
на підготовку кваліфікаційної роботи магістра

здобувача вищої освіти Цинцовської Тетяни Олександрівни
(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи Інформаційні системи і технології в обліку на підприємстві (ТОВ «АК Енерджи» м. Київ)

керівник роботи Сахно Людмила Анатоліївна, к.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ректора університету від «21» жовтня 2024 року № 492-С

2. Строк подання кваліфікаційної роботи «17» лютого 2025 року

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи науково-теоретична література, нормативна та законодавча база, матеріали фахових видань, фінансова та бухгалтерська звітність підприємства.

4. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань, які потрібно розробити):

1. Теоретичні основи інформаційних систем і технологій в обліку.
2. Аналіз інформаційних систем і технологій на підприємстві.
3. Напрями покращення інформаційних систем і технологій.

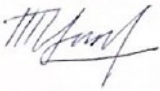
5. Перелік графічного матеріалу: таблиць – 10

6. Дата видачі завдання «25» жовтня 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

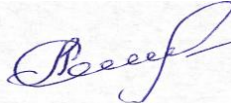
№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів	Відмітка про виконання
1	Затвердження плану роботи	28.11.2024р.	виконано
2	Розділ 1. <u>Теоретичні основи інформаційних систем і технологій в обліку</u>	22.12.2024р.	виконано
3	Розділ 2. <u>Аналіз інформаційних систем і технологій на підприємстві</u>	12.01.2024р.	виконано
4	Розділ 3. <u>Напрями покращення інформаційних систем і технологій підприємства</u>	07.02.2025р.	виконано
5	Висновки та пропозиції, список використаних джерел	13.02.2025р.	виконано
6	Перевірка на плагіат	17.02.2025р.	виконано

Здобувач вищої освіти

 (підпис)

Тетяна ЦИНЦОВСЬКА
 (ім'я та прізвище)

Керівник кваліфікаційної роботи

 (підпис)

Людмила САХНО
 (ім'я та прізвище)

РЕФЕРАТ

Тема кваліфікаційної роботи. Інформаційні системи і технології в обліку на підприємстві (ТОВ «АК Енерджи» м. Київ)

1. *ВНЗ (назва):* ТДАТУ імені Д. Моторного

2. *Рік завершення роботи:* 2025

3. *Обсяг роботи:* 59 с.

4. *Кількість додатків:* 0 од.

5. *Кількість ілюстрацій:* 0 од.

6. *Кількість таблиць:* 10 од.

7. *Кількість джерел літератури:* 40 од.

Характеристика кваліфікаційної роботи:

1. *Мета кваліфікаційної роботи:* обробка теоретичних та методичних даних щодо інформаційних систем та технологій у бухгалтерському обліку.

2. *Методи проведених досліджень:* аналітичний, графічний, статистичний, монографічний, розрахунково-конструктивний.

3. *Основні результати дослідження (наукові, практичні):* досліджено теоретичні основи інформаційних систем і технологій та визначено їхню роль у бухгалтерському обліку та управлінні підприємством; проаналізовано програмні продукти українського та іноземного походження; зазначено нормативно-правову базу регулювання інформаційних систем бухгалтерського обліку та вимоги до їх використання; надано загальну характеристику ТОВ «АК Енерджи» та досліджено впроваджені на підприємстві інформаційні системи і технології; розроблено рекомендації щодо впровадження автоматизованих інформаційних систем ведення обліку.

Ключові слова: інформаційна система, інформаційні технології, бухгалтерське програмне забезпечення, автоматизація бухгалтерського обліку, електронний документообіг.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ В ОБЛІКУ.....	8
1.1. Сутність та класифікація інформаційних систем і технологій.....	8
1.2. Вибір інформаційної системи для обліку: український або іноземний програмний продукт.....	15
1.3. Нормативно-правова база регулювання інформаційних систем в Україні..	21
Висновки до розділу 1.....	24
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	26
2.1. Загальна характеристика ТОВ «АК Енерджи».....	26
2.2. Опис інформаційних систем та технологій впроваджених на підприємстві.....	30
2.3. Аналітичні можливості інформаційних систем та їхній вплив на прийняття управлінських рішень.....	34
Висновки до розділу 2.....	37
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ ПІДПРИЄМСТВА.....	39
3.1. Впровадження автоматизованих інформаційних систем ведення обліку.....	39
3.2. Фінансові та маркетингові інструменти удосконалення інформаційних систем і технологій на підприємстві.....	41
3.3. Оптимізація бізнес-процесів через впровадження B2B-рішень.....	46
Висновки до розділу 3.....	50
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	55

ВСТУП

Актуальність теми. Інформаційні системи та технології в обліку забезпечують автоматизацію процесів управління діяльністю підприємства. Вони не тільки спрощують ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності, а й сприяють оптимізації управлінських рішень, підвищенню ефективності контролю за фінансовими потоками та регулюванню відповідності законодавчим вимогам.

Впровадження інформаційних систем потребує обізнаності в усіх деталях, тобто адаптації до цифрових трансформацій та їх застосування в бухгалтерській діяльності. При правильних діях можна отримати бажане покращення результатів роботи підприємства підвищуючи показники якості виконання бізнес-процесів та посилюючи безпеку даних.

Мета і завдання дослідження. Метою є обробка теоретичних та методичних даних щодо інформаційних систем та технологій у бухгалтерському обліку. Також оцінити їх вплив на діяльність підприємства та визначити інструменти вдосконалення для підвищення ефективності облікових процесів.

Для досягнення поставленої мети у дослідженні передбачається вирішення наступних завдань:

- Дослідити теоретичні основи інформаційних систем і технологій та визначити їхню роль у бухгалтерському обліку та управлінні підприємством.
- Проаналізувати програмні продукти українського та іноземного походження.
- Зазначити нормативно-правову базу регулювання інформаційних систем бухгалтерського обліку та вимоги до їх використання.
- Надати загальну характеристику ТОВ «АК Енерджи» та дослідити впроваджені на підприємстві інформаційні системи і технології.
- Розробити рекомендації щодо впровадження автоматизованих інформаційних систем ведення обліку.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у комплексному дослідженні теоретичних основ та обґрунтуванні науково-практичних даних щодо впровадження інформаційних систем і технологій в бухгалтерському обліку.

Об'єктом дослідження є процес функціонування інформаційних систем обліку в ТОВ «АК Енерджи» м. Київ.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні засади інформаційних систем і технологій в обліку, їх впровадження та вплив на ефективність облікових процесів.

Методи дослідження включають теоретичний аналіз, за допомогою якого визначимо основні підходи до застосування інформаційних систем в обліку та їхнього впливу на якість облікових процесів. Системний підхід дає можливість міркування щодо інформаційних систем як невід'ємну складову бухгалтерської діяльності. Для дослідження ефективності автоматизації використовуємо методи статистичного аналізу. Порівняльний аналіз є інструментом для зіставлення українських та іноземних програмних продуктів. Після отримання результатів, для формулювання висновків та рекомендацій щодо інформаційних систем в обліку застосовуємо методи узагальнення.

Інформаційною основою дослідження є нормативно-правова база з досліджуваної теми, наукові роботи українських і зарубіжних вчених у сфері автоматизації бухгалтерського обліку, фінансова звітність ТОВ "АК Енерджи" м. Київ, ресурси мережі Інтернет.

Обсяг та структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел. Повний обсяг роботи налічує 59 сторінок комп'ютерного тексту. Кваліфікаційна робота містить 10 таблиць. Список використаних джерел налічує 40 найменувань на 5 сторінках.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ В ОБЛІКУ

1.1. Сутність та класифікація інформаційних систем і технологій

Інформаційні системи є вагомим рушієм в обробці даних первинних документів, автоматизації господарських операцій, формування фінансової звітності та інших процесах обліку.

Поняття **«інформаційна система»** в бухгалтерському обліку визначається за різними напрямками, які поділяються за чотирма аспектами: (табл. 1)

- 1) система, що забезпечує збір, зберігання та обробку даних бухгалтерського та фінансового обліку, який призначений для донесення інформації внутрішніми користувачами до зацікавлених сторін;
- 2) комп'ютерний метод накопичення та обробки інформації, складання звітності з впровадженням ресурсів інформаційних технологій;
- 3) одночасне застосування традиційної практики в бухгалтерському обліку, загальноприйнятих принципів та сучасних ресурсів інформаційних технологій;
- 4) система, яка використовується для підвищення ефективності управління підприємством.

Таблиця 1 – Підходи до розуміння сутності «інформаційної системи» в бухгалтерському обліку

Підхід	Автор	Трактування
Система збору, зберігання та обробки даних бухгалтерського та фінансового обліку, який призначений для донесення інформації внутрішніми користувачами до зацікавлених сторін	Ромні М.Б., Стейнбарт П.Дж.	Збір, реєстрація, зберігання та обробка даних з метою отримання інформації для осіб, які приймають рішення. Ці системи включають людей, процедури та інструкції, дані, програмне забезпечення, інфраструктуру інформаційних технологій, внутрішній контроль і заходи безпеки.
	Херт Роберт Л.	Це сукупність взаємопов'язаних видів діяльності, документів і технологій призначених для збору даних, обробки та надання інформації різноманітним групам внутрішніх і зовнішніх осіб, які приймають рішення в організації.

	Далайн Б.О. і Аль-Далайен Б.О.	Формальна система, яка ідентифікує, вимірює, збирає, аналізує, готує, інтерпретує та передає бухгалтерську інформацію певної організації для представлення конкретній аудиторії.
	Юрчук Н.П.	Це взаємозв'язана сукупність концепцій, методів, технологій, технічних і програмних засобів, використовуваних для автоматизації процесів збору, реєстрації, обробки, зберігання та передачі інформації споживачу в інтересах досягнення поставленої мети.
Комп'ютерний метод накопичення та обробки інформації, складання звітності з впровадженням ресурсів інформаційних технологій	Грибовська Ю.М., Кононенко Ж.А.	Інформаційні системи бухгалтерського обліку – програмні продукти, призначені для автоматизації вирішення як індивідуальних, так і комплексних бухгалтерських задач.
	Євдокимов В.В.	Залежно від форми і засобів підтримки AIS розглядається як система, що використовує інформаційні технології (комп'ютерні, телекомунікаційні тощо), а залежно від змістовних ознак – як система, що характеризується певним інформаційним змістом.
	Романів Є.М., Війтович М.В.	Інформаційні системи охоплюють широкий спектр технологій, програмного забезпечення, обладнання та методологій, спрямованих на обробку інформації, забезпечення доступу до даних, їхньої аналітики і використання для досягнення конкретних цілей.
Одночасне застосування традиційної практики в бухгалтерському обліку, загальноприйнятих принципів та сучасних ресурсів інформаційних технологій	Єганов О.Ю., Ажищев В.Ф. та ін.	Основа інформаційної системи бухгалтерського – облікові задачі, призначені для одержання інформації про фактичний стан керованого об'єкта.
	Титенко Л.В., Ключко О.О.	Це сукупність облікової інформації, яка відображає галузеві особливості та специфіку діяльності підприємства.
	Аліхані Х. та ін.; Монтейру А., Сепеда С.	Інформаційна система бухгалтерського обліку складається з людей, бухгалтерських практик та інформаційних технологій. Основними її завданнями є: 1) отримання та зберігання даних про діяльність підприємства; 2) перетворення даних в інформацію, яка є корисною для прийняття рішень і допомагає керівництву у процесі планування, реалізації та моніторингу діяльності; 3) належний контроль за фінансовими результатами діяльності.
Система, яка використовується для підвищення ефективності управління підприємством	Окур Д.С.М.	Допоміжна інформаційна система, що використовується для виконання управлінських завдань, включаючи планування, організацію, контроль та прийняття рішень, з метою кращого використання наявних ресурсів.
	Алі-Алі Х.К.А.	Бухгалтерська інформаційна система має значний вплив на результативність та ефективність діяльності підприємства, забезпечуючи керівництво інформацією, яка характеризується узгодженістю та достовірністю, необхідною для прийняття рішень.
	Агунг М.	Інформаційні системи бухгалтерського обліку на підприємстві створюють додану вартість для користувачів у вигляді надання фінансової інформації для планування, контролю та прийняття рішень, які, в свою чергу, впливають на покращення загальних показників діяльності компанії (фінансових та нефінансових показників).

	Джумаа А. та ін.; Ганям А.І. та Івунгу Дж.А.	AIS генерує результати діяльності, які є важливими для прийняття рішень на операційному, тактичному та стратегічному рівнях компанії.
	Хла Д. та Пітер Теру С.	Інформаційна системи бухгалтерського обліку гарантує, що всі рівні управління отримують достатню, адекватну, релевантну та правдиву інформацію для планування та контролю діяльності бізнес-організації.

Джерело: [1]

Проаналізувавши дану таблицю можемо зазначити, що інформаційна система містить складові: концепція, методи, технології, технічні і програмні засоби, які автоматизують і впорядковують головні процеси на підприємстві для досягнення певної мети.

Основні функції інформаційної системи: збір, реєстрація, обробка та передача інформації, яка розподіляється між підрозділами й окремими фахівцями.

Розглянемо типи інформаційних систем та зазначимо їхні особливості. [2, с. 7]

Системи обробки даних або інформаційні системи першого покоління полягають у підготовці інформації для відокремлених процесів та створенні математичної моделі. Прикладами таких задач є системи управління запасами, нарахування зарплати, виписування рахунків.

Бази даних або інформаційні системи другого покоління забезпечують управління інформацією за допомогою системи управління базою даних.

Системи підтримки прийняття рішень (інформаційні системи третього покоління) є інтерактивними комп'ютерними системами, тобто взаємодія відбувається у режимі діалогу або бесіди, які впроваджуються для вирішення проблем у різних видах діяльності.

Експертні системи основані на інтелекті, а саме комп'ютерній програмі, яка здійснює аналітичні процеси у відсутності спеціаліста певної галузі. Вирішують такі завдання: консультування, навчання, діагностика, тестування, проектування.

Бази знань – це бази даних, призначені для управління знаннями, зокрема збором, зберіганням, пошуком і наданням знань, наприклад: Інтернет, Вікіпедія, енциклопедії.

Таблиця 2 – Класифікація інформаційних систем (ІС)

Критерій	Види
За сферою функціонування	ІС промислових підприємств
	ІС підприємств транспорту
	ІС бюджетних організацій
	ІС підприємств зв'язку
	ІС підприємств сільського господарства
За рівнем управління	державні
	територіальні (регіональні)
	галузеві
	корпоративні
	підприємств або установ
За ступенем охоплення завдань	технологічних процесів
	комплексна автоматизація, пов'язана з іншими автоматизованими інформаційними системами
	автоматизація окремих комплексів задач (окремих ділянок)
За типом інтерфейсу користувача	автоматизація окремих задач
	пакетні
	діалогові
За способом передачі інформації	мережеві
	локальні
	багаторівневі
	інтегровані (корпоративні)
За розмірами підприємств	розподільчі
	ІС малих підприємств
	ІС середніх підприємств
За способом обробки інформації	ІС великих підприємств
	з ручною обробкою інформації
	з механізованою обробкою інформації
	з автоматизованою обробкою інформації

Джерело: сформовано автором на основі [2, с. 8-9]

Зупинимося на чотирьох останніх критеріях для розкриття деталей певних видів. (табл. 2)

Пакетні ІС формують дані локальними файлами окремо для кожного завдання.

Діалогові ІС – відбувається діалог «людина-ЕОМ» (електронно-обчислювальна машина), в якому містяться такі елементи: «вибір із меню», «робота за підказкою», «заповнення шаблону», «питання – відповідь».

Мережеві ІС – сервер та комп'ютер мають можливість зв'язуватися в мережі.

Локальні ІС автоматизують окремі функції керування на окремих рівнях, а *багаторівневі* – всі функції.

Інтегровані (корпоративні) ІС - всі функції керування на всіх рівнях.

Розподільчі ІС – файли бази даних надаються до комп'ютера за запитами користувачів та здійснюється обробка.

Також класифікують за розмірами підприємств, тобто за документообігом на день і кількістю бухгалтерів: *малі підприємства* – до 100 рахунків, до 5 бухгалтерів; *середні* – 100-500 рахунків, 5-30 бухгалтерів; *великі* – 500 рахунків, більше 30 бухгалтерів.

Інформаційні системи за способом обробки інформації поділяються на:

- з ручною обробкою інформації – відсутність використання технічних засобів;
- з механізованою – часткове впровадження технічних засобів, при механізації переходи між процедурами виконуються вручну;
- з автоматизованою – процедури перетворення даних та перехід між ними відбувається без людини, тобто повністю механізуються.

Інформаційні системи включають у себе впровадження інформаційних технологій.

Інформаційна технологія – це комплекс методів і процедур, за допомогою яких реалізуються функції збору, передачі, обробки, зберігання та доведення до користувача інформації в організаційно-управлінських системах з використанням обраного комплексу технічних засобів. [2, с. 5]

О. Золотухіна зазначає, що структура інформаційної технології виділяє такі складові згідно мети ефективного контролю витрат ресурсів: [3, с. 6 (143)]

- інформаційні об'єкти – їхній перелік, відповідність реальним об'єктам/процесам, опис ключових характеристик і структури;
- програмні та технічні засоби, що дають змогу досягнути мети застосування інформаційних технологій;
- методи, які дозволяють здійснювати операції з інформаційними об'єктами предметної галузі.

Програмні засоби є наступними елементами:

- системні програмні засоби – системи управління базами даних та сервери баз даних, підсистеми збору даних з технічних пристроїв.
- Наприклад: операційні системи Microsoft Windows, Linux, антивірусні програми, комунікаційні програми, драйвери принтерів)
- прикладне програмне забезпечення – клієнтські додатки, які забезпечують як інтерфейси взаємодії з користувачами, так і реалізацію бізнес-логіки обробки даних.

Технічні засоби включають у себе:

- комп'ютерні засоби – персональні комп'ютери, планшети, що застосовуються з метою організації роботи клієнтських частин програмних додатків, а саме: інтерфейси представлення та обробки даних;
- сервери (в тому числі, хмарні сховища) – функціонують для збереження баз даних інформаційних об'єктів;
- спеціальні технічні пристрої – датчики, вимірювальні пристрої, які залучаються для отримання даних з обладнання/механізмів.

Класифікація інформаційних технологій дає більше можливостей їх застосування. (табл. 3)

Таблиця 3 – Класифікація інформаційних технологій

Критерій	Види
За способом реалізації в ІС	традиційні
	нові інформаційні технології
За ступенем охоплення завдань управління	електронна обробка даних

	автоматизація функцій управління
	підтримка прийняття рішень
	електронний офіс
	експертна підтримка
За класом реалізованих технологічних операцій	робота з текстовим редактором
	робота з табличним процесором
	робота із системою управління базами даних
	робота із графічними об'єктами
	мультимедійні системи
	гіпертекстові системи
За типом користувацького інтерфейсу	пакетні
	діалогові
	мережеві
За способом побудови мережі	локальні
	багаторівневі
	розподілені
За предметними областями, що обслуговують	бухгалтерський облік
	банківська діяльність
	податкова діяльність
	страхова діяльність

Джерело: [4, с. 5]

Також зазначимо головні *аспекти впровадження інформаційних технологій* в облік, якими є автоматизація процесів, підвищення точності та надійності, швидкість та ефективність, захист конфіденційності та цілісності інформації. [5, с. 4]

Автоматизація полягає у використанні сучасних програм, які спрощують ведення журналів, обробку транзакцій, складання фінансової звітності та інші задачі, на які була потреба у великій кількості часу.

Не виключаємо людський фактор, який можна мінімізувати при автоматизованих системах і забезпечити більш точний та надійний бухгалтерський облік.

Здійснення обробки великого обсягу даних дає змогу швидко реагувати на зміни в системі та надавати актуальні фінансові звіти.

Одним із найважливіших критеріїв є захист інформації, а саме її конфіденційності та цілісності. Для цього застосовується шифрування даних, системи авторизації та інші заходи захисту від несанкціонованого доступу до даних.

1.2. Вибір інформаційної системи для обліку: український або іноземний програмний продукт

Згідно з Указом Президента України № 133/2017 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 28 квітня 2017 року «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» від 15 травня 2017 року, було введено обмеження щодо спеціалізованих бухгалтерських програм, які стосуються відомого постачальника бухгалтерського програмного забезпечення «1С». [6]

Від 2 вересня 2024 року Указом Президента України №601/2024, було продовжено дію санкцій на продаж, підтримку та поширення програм, які є загрозою для національної безпеки та українського бізнесу.

У Додатку 5 до рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2024 року «Про застосування, скасування та внесення змін до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» перелік програмних продуктів доповнився прихованим європейським клоном 1С - BAS (Business Automation Software), а саме: «BAS ERP», «BAS Управління холдингом», «BAS Документообіг КОП», «BAS Управління торгівлею», «BAS Роздрібна торгівля», «BAS Бухгалтерія КОП» та інші програмні продукти «BAS», «UA-Бюджет». [7]

Заборона поки не розповсюджується на приватний сектор, а тільки на державні підприємства та установи.

Автоматизація бухгалтерського обліку здійснюється програмними продуктами, які стануть вагомою складовою підприємства та рушієм його розвитку. Тому при виборі програми слід звернути увагу на такі критерії:

[8, с. 3]

- базовий функціонал програми;
- оперативність відображення змін законодавства;
- зручність інтерфейсу;
- наявність методичної літератури;
- технічна підтримка партнера;

- можливість експорту-імпорту даних з іншими програмними продуктами;
- захищеність системи від внутрішніх користувачів та зовнішніх факторів;
- масштабність;
- вартість та порядок ліцензування.

Пошук альтернативи є достатньо складним процесом, так як зміна програмного забезпечення потребує навчання персоналу та адаптації до нових стандартів ведення обліку. Отже, треба розглянути характеристики існуючих аналогів і зробити правильний вибір.

Таблиця 4 – Характеристика українських програм для обліку

Назва програми	Характеристики
Дебет Плюс	- автоматизація бухгалтерського, оперативного та фінансового обліку; - модульна структура та функціональність – підбір оптимального комплексу поставки; - конфігурації, які можна використовувати в бюджетних організаціях, відділах освіти, закладах охорони здоров'я (КНП), органах місцевого самоврядування, комунальних підприємствах, підприємствах сільського господарства, виробничих, торгових, будівельних підприємствах, готелях і ресторанах.
A5 ERP	- керування через браузер; - автоматизація бухгалтерського та фінансового обліку, управління бізнес-процесами, ведення кадрових питань; - програмні продукти: A5 Зарплата – розрахунок, виплата і звітність A5 Персонал – управління персоналом, електронний кадровий документообіг A5 Бухгалтерія – автоматизація бухгалтерського обліку згідно законодавства - для комерційних підприємств та бюджетних установ.
Dilovod	- онлайн-сервіс для управлінського, бухгалтерського обліку та звітності; - функціонал фізичних та юридичних осіб, зокрема для магазину одягу, продуктів, інтернет-магазину, виробництва, надання професійних послуг, кафе та ресторанів; - тарифні плани з потрібним функціоналом; - додаткові інтеграції з логістичними компаніями, банками, інтернет-майданчиками тощо.
Bookkeeper	- онлайн-облік діяльності, складання та подача звітності підприємств, ФОП та неприбуткових організацій - можливість ведення обліку декількох організацій в

	одній базі.
Finmap	- онлайн-сервіс ведення управлінського обліку, обліку грошових коштів та доходів і витрат касовим методом для малих та середніх підприємств; - синхронізація з рахунками користувачів через API; - дозволяє налаштувати графік платежів, делегувати процес внесення даних та аналізувати фінансові операції.
Bimpr	- ERP-платформа для середнього та малого бізнесу; - автоматизація складського обліку, фінансів та виробництва; - контроль руху товарів, розрахунок собівартості, проведення інвентаризації, аналіз фінансових показників та генерація звітів; - інтеграція з платіжними системами, банками; - 256-бітне SSL-шифрування та захист передачі даних для безпеки та конфіденційності; - гнучкість і кастомізація – налаштування під різні напрями діяльності: логістику, виробництво, роздрібну та оптову торгівлю; - вигідні тарифи.
Універсал 9	- програмні продукти: Універсал 7 ERP – система управління ресурсами для середніх і великих підприємств Універсал MBE – оптимальна ціна і продуктивність для середнього бізнесу Універсал SBE – полегшене рішення для обліку невеликого підприємства.
АБ Офіс	- ведення бухгалтерського та оперативного обліку; - гнучкий в адаптації комплекс для обробки даних; - профільні модулі: експорт, імпорт, давальницька сировина, робота з підакцизними товарами; - конфігурації для аптеки, їдальні, супермаркету, оптики тощо.
Smartfin.ua	- ведення ФОП, а саме: зарплата, кадри, облік, подання звітності; - можливість ведення декількох організацій як власнику, так і бухгалтеру; - максимально оптимізована ділянка «Зарплата» для малого та середнього бізнесу; - наявні шаблони необхідних документів; - можливість подавати звіти до контролюючих органів через робочий кабінет програми; - автоматизовано облік операцій з придбання та реалізації товарів і послуг; - функціонал обліку грошових коштів та формування бухгалтерських звітів.
FIT-Бюджет	- поєднує казначейство, облік, заробітна плата та звітність; - відповідає вимогам бюджетних установ: навчальний заклад, комунальна установа та інші установи, які є розпорядниками бюджетних коштів;

	- різне наповнення залежно від тарифу.
Perfectum CRM+ERP	- варіанти хмарного та коробкового рішення; - архітектура системи розроблена із використанням: JavaScript, JQUERY, CSS, HMTL, php, Codeignitor, база даних – MySQL; - різновиди продукту: CRM версія – для ведення продажів послуг: усі необхідні модулі; облік і аналітика; електронний документообіг. Project версія – для управління проектами, що включає: необхідні модулі; облік часу і завдань; спринти і спілкування з командою. Retail версія – для управління товарами: усі модулі для торгівлі товарами; складський облік і аналітика; електронний документообіг. ERP версія – Enterprise-рішення для середнього бізнесу із максимальною функціональністю. MAXI версія – найповніша версія, яка включає функціонал CRM, PROJECT, RETAIL-версій та усі доступні модулі.

Джерело: сформовано автором на основі [9]

Розглянувши варіанти українського програмного забезпечення, можемо відмітити їхню гнучкість та функціональні рішення для підприємств будь-якого рівня. (табл. 4) Здійснюється автоматизація ключових процесів, підвищення ефективності та оптимізація витрат.

Також системи розвиваються відповідно до потреб бізнесу та підлаштовуються до змін на ринку.

Таблиця 5 – Характеристика іноземних програм для обліку

Назва програми	Характеристики
SAP	
SAP S/4HANA	- система планування ресурсів підприємства (ERP) для великого бізнесу та корпорацій, де присутні інтелектуальні технології, машинне навчання і розширена аналітика; - оперативне керування змінами робочих процесів; - організація внутрішніх та зовнішніх ресурсів; - прогностні функції штучного інтелекту.
SAP Business One	- система для середнього та великого бізнесу; - керування від бухгалтерського обліку та фінансів, закупівель, інвентаризації, продажів і відносин із клієнтами, управління проектами до операцій та людських ресурсів; - можливість використовувати в будь-який момент, так як програма працює і на платформах SAP HANA, і на серверах Microsoft SQL;

	- підтримує 28 мов і 44 версії для різних країн.
Microsoft Dynamics	
Microsoft Dynamics 365 for Finance and Operations	- ERP система для підприємств корпоративного масштабу; - об'єднує у собі ERP, CRM і BI-процеси; - гнучка масштабованість, просте адміністрування; - розгортається в хмарі, власній IT-інфраструктурі або за гібридною моделлю, що оптимізує ресурси й сприяє розвитку бізнесу.
Dynamics 365 Business Central	- доступна і захищена програма на всіх пристроях; - інтеграція фінансових відділів, відділів продажів, виробництва, обслуговування та операцій; - спрощення процесу обміну даними між співробітниками; - аналіз даних для швидкої генерації адаптованих звітів.
Microsoft Dynamics 365 Customer Engagement (CRM)	- для компаній будь-якого масштабу; - автоматизація комунікації з клієнтами, а саме: від інтересу до придбання та подальшої сервісної підтримки; - можливість розташування локально або в хмарі, або гібридно.
Odoo	- ERP+CRM система – охоплення CRM, електронної комерції, бухгалтерського обліку, складу, точки продажу, управління проектами тощо; - ведення фінансового обліку, управління персоналом та підрозділами; - для підприємств оптової торгівлі, логістики, HoReCa, проектних організацій, будівельних, виробничих компаній; - довідники товарів, контрагентів, співробітників; - можливість налаштування програмних модулів через відкритий код для взаємодії з банками, веб-сайтами та адаптувати фінансовий облік відповідно до вимог аудиторських компаній; - 2 версії: Odoo Community (відкрита версія) та Odoo Enterprise (ліцензований продукт).
Oracle	- 150 інтегрованих програмних модулів; - Основні функціональні блоки: Oracle ERP – управління бізнес-процесами. Oracle CRM – управління відносинами з клієнтами. Oracle E-Hub – електронна комерція та торговельні майданчики. - для таких галузей: ВПК, авіапромисловість, машинобудування, енергетика, охорона здоров'я, торгівля, логістика тощо; - автоматизація процесів від управління ризиками та бюджетування до фінансів, закупівель і персоналу; - адаптування модульної структури під потреби компанії; - гнучке налаштування – можливість розширення функціоналу та інтеграції стороннього програмного

	забезпечення; - для малого, середнього та великого бізнесу.
--	--

Джерело: сформовано автором на основі [9]

Згідно таблиці можемо зазначити основні тенденції іноземних ERP-рішень: (табл. 5)

- Гнучкість та економія ресурсів завдяки хмарним та гібридним технологіям.
- Прогнозування та автоматизація при впровадженні штучного інтелекту та аналітики.
- Масштабування системи відповідно до потреб компанії гнучкою модульною структурою.
- Багатоплатформність та мобільність, що забезпечують доступність з будь-якого пристрою.

Враховуючи розмір компанії, функціональність, ціну, платформу, локалізацію, швидкість впровадження та підтримку, зробимо оптимальний вибір для автоматизації бізнесу. [9]

Для ФОП можна обрати онлайн-сервіс «Finmap», який поєднує у собі простий інтерфейс, підтримку розробників та доступну ціну, проте без регламентованого бухгалтерського обліку. У разі необхідності CRM-системи із обліком Perfectum задовольнить автоматизацію бізнес-процесів та дає можливість розширювати функціонал модулями.

Для ведення бухгалтерського обліку та звітності малого бізнесу підійдуть такі програми: Dilovod, Smartfin.ua, Bookkeeper, Універсал SBE. У них міститься ширший функціонал, українська локалізація та підтримка в регіонах України.

Варіанти з можливістю доопрацювання – це Універсал SBE та Odoo, які працюють на власній платформі, але вимагають витрат на додаткові налаштування.

Середній бізнес потребує систему, яка підтримує бухгалтерський та управлінський облік для швидкого прийняття рішень. У даному випадку розглянемо такі програми:

- A5 Systems, Дебет Плюс – рішення для бухгалтерії, кадрів та зарплати, без можливості змін, проте доступні за ціною.
- Dilovod, АБ ОФІС – поєднання управлінського та бухгалтерського обліку.
- Універсал МВЕ, Універсал ERP – підтримують доопрацювання та налаштування під бізнес.
- Odoo Enterprise Edition, SAP Business One – другий продукт має увесь необхідний функціонал, але дорожчий та потребує складних налаштувань.
- Odoo Enterprise, Perfectum – широкі можливості управлінського обліку, але бухгалтерський облік потребує окремого налаштування.

Великий бізнес стикається із складнощами у виробничих процесах, продажах та управлінні даними, тому підберемо програми, які підтримують хмарне та локальне розгортання, українську локалізацію, представництва та технічну підтримку.

Єдине українське комплексне ERP-рішення з вбудованим бухгалтерським обліком та нижчою вартістю порівняно із закордонними аналогами – це IT-Enterprise.

SAP S/4HANA, Microsoft Dynamics, Oracle Business Suite – потужні гнучкі ERP-системи, що потребують час на адаптацію та підтримку IT-фахівців.

1.3. Нормативно-правова база регулювання інформаційних систем в Україні

Інформаційні системи займають важливе місце у веденні бухгалтерського обліку, фінансової звітності та податкового адміністрування, тому відповідність до законодавчих вимог є обов’язковою.

Інформаційні системи слугують інструментом реалізації ключових аспектів фінансової прозорості та правової визначеності економічних процесів.

Нормативно-правова база визначає порядок застосування інформаційних систем у сфері обліку та забезпечує правові механізми для їх інтеграції в господарську діяльність суб'єктів підприємництва.

Закон України № 996-XIV "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" [10]

Відповідно до статті 8 бухгалтерський облік ведеться безперервно з дня реєстрації підприємства до його ліквідації. Тобто систематизація є важливою складовою, яка здійснюється за допомогою автоматичного запису усіх операцій, резервного копіювання даних та захищеного зберігання.

Згідно статті 11 фінансова звітність подається в електронній формі, тому інтеграція з інформаційними системами є обов'язковою для підприємств, що працюють з податковими органами.

Закон України № 851-IV "Про електронні документи та електронний документообіг" [11]

У статті 6 зазначається інформація щодо електронного цифрового підпису, який дає юридичну силу електронним документам. При використанні інформаційних систем буде прискорено обробку та забезпечиться відповідність законодавчим вимогам.

За допомогою електронного документообігу підвищується ефективність, пришвидшується процес обробки документів та зменшуються витрати на їх адміністрування.

Закон України № 2155-VIII "Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги" [12]

У цьому нормативно-правовому акті зазначається, що автентифікація здійснюється при підписанні документів кваліфікованим електронним підписом. Також має бути ідентифікація користувачів через BankID, MobileID або інші електронні сервіси.

Таким чином, правове регулювання електронних довірчих послуг сприяє захисту фінансової інформації, запобіганню шахрайству та підвищенню рівня кібербезпеки.

Закон України № 2297-VI "Про захист персональних даних" [13]

Висвітлює правила обробки персональних даних у цифрових системах та механізми захисту персональних даних, за витік яких підприємство несе відповідальність.

Виділимо основні вимоги до захисту даних:

- Розмежування доступу – згідно статті 10 персональні дані мають використовуватися при виконанні професійних та службових обов'язків працівників, які мають доступ до цієї інформації.
- Шифрування інформації та логування доступу – стаття 24 вказує на забезпечення захисту від незаконної обробки та на здійснення фіксування всіх дій із персональними даними, тому ці вимоги є одними із варіантів вирішення.
- Резервне копіювання – немає прямої згадки в законі, але є важливою ланкою у збереженні цілісності та доступності персональних даних.

Податковий кодекс України [14]

Упровадження інформаційних систем при оподаткуванні передбачає наступні процеси:

- Згідно пункту 54.1 статті 54 платник податків самостійно обчислює суму податкового зобов'язання та зазначає її у податковій декларації. Здійснення автоматизованого розрахунку податкових зобов'язань (ПДВ, податку на прибуток) забезпечить точність і своєчасність.
- У пункті 201.10 статті 201 вказується, що платник податку зобов'язаний зареєструвати податкову накладну в Єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН) протягом встановленого терміну. Інтеграція з ERP-системами зменшує імовірність помилок і оптимізує взаємодію з податковими органами.

Ключову роль у державному регулюванні та контролі інформаційних систем обліку відіграють:

- Міністерство фінансів України - регулювання в сфері бухгалтерського обліку.

- Державна податкова служба (ДПС) – контроль податкового обліку та обміну даними з державними реєстрами.
- Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України (ДССЗІ) - контроль за станом захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах.

У разі недотримання вимог відповідних законів може бути притягнення до адміністративної, фінансової та кримінальної відповідальності.

Відповідно до Податкового кодексу, здійснюється накладення штрафів за порушення порядку ведення податкового обліку та звітності.

Згідно зі статтею 164-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення, порушення правил бухгалтерського обліку несе адміністративну відповідальність у вигляді штрафів. [15]

За підроблення документів, печаток, штампів та бланків, а також за використання підроблених документів передбачається кримінальна відповідальність згідно статті 358 Кримінального кодексу України. [16]

Висновки до розділу 1

Інформаційні системи – це обов'язкова складова ведення бухгалтерського обліку, яка сприяє автоматизації процесів збору, обробки та аналізу даних. При їх використанні забезпечується прискорення обробки облікових процесів, підвищення точності звітності та оптимізація управлінських рішень,

Розвиток цих систем від традиційних до сучасних аналітичних методів розширює можливості контролю фінансових потоків та забезпечує відповідність нормативним вимогам.

Проте слід зосередитися на рівні безпеки фінансової інформації, а саме: шифруванні, багаторівневій авторизації та захисті даних від несанкціонованого доступу.

Запровадження санкцій щодо програмних продуктів 1С та BAS обумовлює перехід підприємств на альтернативні системи обліку, здатні забезпечити відповідність нормативним вимогам, інтеграцію з державними

реєстрами та автоматизацію фінансової звітності. При виборі інформаційної системи маємо звернути увагу на такі критерії як функціональність, рівень підтримки, можливості інтеграції та безпека даних.

Розглянувши вітчизняне та міжнародне програмне забезпечення зазначили доцільні варіанти для підприємств різних розмірів. Для малого бізнесу Finmap, Perfectum, Dilovod, Smartfin.ua, Bookkeeper, Універсал SBE; для середнього - A5 Systems, Дебет Плюс, Dilovod, АБ ОФІС, Універсал МВЕ, Універсал ERP, SAP Business One, Odoo Enterprise, Perfectum; для великих компаній IT-Enterprise, SAP S/4HANA, Microsoft Dynamics, Oracle Business Suite.

Нормативно-правове регулювання інформаційних систем бухгалтерського обліку бере участь у забезпеченні фінансової прозорості, дотриманні законодавчих вимог та захисті даних підприємств. Основні положення містяться в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» та «Про захист персональних даних» та Податковому кодексі України.

Інтеграція ERP-систем із державними реєстрами сприяє автоматизації податкового адміністрування, скороченню витрат часу на обробку фінансової інформації та підвищенню точності звітності.

Контроль за дотриманням законодавчих вимог щодо впровадження інформаційних систем здійснюється Міністерством фінансів України, Державною податковою службою та Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації України. Через не виконання відповідних вимог передбачається адміністративна, фінансова або кримінальна відповідальність.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Загальна характеристика ТОВ «АК Енерджи»

Товариство з обмеженою відповідальністю «АК Енерджи» (код ЄДРПОУ 44644100) є суб'єктом господарювання, зареєстрованим 12 листопада 2021 року в місті Київ за юридичною адресою: бульвар Тараса Шевченка, 33, офіс 12. Керівник: Коваленко Андрій Іванович. [17]

ТОВ «АК Енерджи» має відокремлене майно, самостійний баланс, розрахунковий та інші рахунки в установах банків, печатку зі своєю назвою та кодом, кутовий штамп, фірмовий знак та торговий знак, інші необхідні реквізити.

Основним напрямом діяльності є оптова торгівля твердим, рідким та газоподібним паливом і подібними продуктами (КВЕД 46.71). Також підприємство здійснює: [17]

- Посередницьку діяльність у торгівлі паливними ресурсами, металами, промисловими хімікатами.
- Оптову торгівлю будівельними матеріалами, хімічними речовинами та супутніми товарами.
- Складське господарство – надання послуг зі зберігання та логістики.
- Оренду та експлуатацію власного або орендованого нерухомого майна.

Мета діяльності підприємства полягає в отриманні прибутку за рахунок реалізації паливних ресурсів, наданні логістичних послуг та управлінні складськими об'єктами.

До стратегічних завдань компанії належать:

- Забезпечення стабільних поставок енергоресурсів на ринок України.
- Оптимізація логістичних процесів та зниження операційних витрат.
- Розширення клієнтської бази та вихід на нові ринки.
- Автоматизація управління складськими запасами та покращення аналітичного обліку.

Таким чином, зусилля спрямовуються на підвищення конкурентоспроможності, удосконалення бізнес-процесів та впровадження інноваційних технологій.

Логістична діяльність компанії базується на використанні власного або орендованого автотранспорту, застосуванні складських потужностей для зберігання продукції. Також здійснюється реалізація продукції через партнерські мережі АЗС та промислових споживачів.

Таблиця 6 - Фінансові показники підприємства за 2022-2023 роки

Показник	2022 рік (тис. грн)	2023 рік (тис. грн)	Зміна (%)
Дохід	164 356.10	146 354.20	-11
Чистий прибуток	9 827.70	3 834.40	-61
Активи	55 301.50	59 667.40	+8
Зобов'язання	44 476.80	45 010.00	+1

Джерело: сформовано автором на основі даних [18]

Згідно таблиці 6 зазначимо, що зменшення доходу на 11% може бути наслідком коливань ринку енергоресурсів або зміни кон'юнктури. Зниження чистого прибутку на 61% може свідчити про збільшення операційних витрат або падіння маржі. Зростання активів на 8% свідчить про поступове розширення матеріальної бази підприємства.

Для забезпечення діяльності підприємства за рахунок власників створений статутний капітал у розмірі 1 000 000 грн.

Розглянувши наказ про облікову політику маємо наступну інформацію.

Облікова політика підприємства розроблена відповідно до нормативно-правових актів України, зокрема Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", а також регламентується національними стандартами бухгалтерського обліку (НП(С)БО).

Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві здійснюється профільною службою під керівництвом головного бухгалтера із застосуванням сучасних автоматизованих інформаційних систем, що забезпечують структуровану обробку та систематизацію облікових даних. Облік організовано

на принципах нарахування та відповідності доходів і витрат, що сприяє формуванню достовірної фінансової звітності. Використовується журнально-ордерна форма обліку, що відповідає стандартам фінансового адміністрування.

Первісна оцінка основних засобів здійснюється за фактичними витратами на їх придбання, транспортування та введення в експлуатацію. Подальша амортизація проводиться за прямолінійним методом, що забезпечує рівномірний розподіл витрат протягом експлуатаційного періоду. Для малоцінних необоротних матеріальних активів застосовується метод негайного списання вартості на витрати у момент введення в обіг. Нематеріальні активи оцінюються на основі їх історичної собівартості та підлягають амортизації згідно з нормативними строками використання.

Запаси оцінюються відповідно до їхньої первісної вартості з використанням методу середньозваженої собівартості, що забезпечує рівномірний розподіл витрат на одиницю продукції. Ведення аналітичного обліку здійснюється за місцями зберігання та відповідальними матеріальними особами, що дозволяє оптимізувати контроль за товарно-матеріальними цінностями. Оприбуткування запасів здійснюється на підставі первинної документації, що відповідає вимогам законодавства та міжнародним стандартам обліку.

Доходи визнаються за методом нарахування у момент виконання контрактних зобов'язань, передачі товару чи надання послуг. Витрати визнаються у відповідному звітному періоді, що узгоджується з концепцією відповідності доходів і витрат. Адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати класифікуються відповідно до нормативних вимог та обліковуються на рахунках класу 9.

Облік взаєморозрахунків з постачальниками та покупцями ведеться із застосуванням відповідних синтетичних рахунків, що забезпечує прозорість операційної діяльності. Заборгованість кваліфікується як довгострокова, якщо період її погашення перевищує один рік. Визначення курсових різниць здійснюється згідно з положеннями НП(С)БО 21 "Вплив змін валютних курсів".

Підприємство є платником таких податків:

- Податок на прибуток підприємств – сплачується відповідно до загальної системи оподаткування за ставкою 18%.
- Податок на додану вартість (ПДВ) – обліковується за ставкою 20% відповідно до норм податкового законодавства.
- Єдиний соціальний внесок (ЄСВ) – нараховується на фонд оплати праці за ставкою 22%.
- Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) – утримується з доходів працівників підприємства за ставкою 18%.
- Військовий збір – утримується з доходів фізичних осіб за ставкою 1,5%.
- Місцеві податки та збори – підприємство може сплачувати залежно від вимог місцевих органів влади.

Податковий облік ведеться паралельно з бухгалтерським, що забезпечує належну відповідність звітності нормативним вимогам.

Формування фінансової звітності здійснюється у відповідності до національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. До обов'язкових форм фінансової звітності включаються Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал та відповідні пояснювальні примітки.

Головний бухгалтер здійснює контроль за дотриманням облікової політики та відповідністю фінансової документації чинним нормативним актам. Відповідальність за достовірність бухгалтерського обліку та фінансової звітності несе керівництво підприємства та профільні структурні підрозділи.

Зміни та доповнення до облікової політики здійснюються виключно на підставі відповідного наказу директора підприємства. Перегляд облікової політики здійснюється у разі змін у законодавчій базі або необхідності адаптації до нових економічних умов.

2.2. Опис інформаційних систем та технологій впроваджених на підприємстві

На підприємстві впроваджено інформаційні системи, які забезпечують комплексну автоматизацію бухгалтерського, податкового та управлінського обліку, електронного документообігу, а також митних і судових процесів.

Розглянемо програмні рішення ТОВ «АК Енерджи» та їхні функціональні можливості, за допомогою яких зберігається високий рівень фінансової дисципліни, прозорість операційної діяльності та ефективну взаємодію з державними органами та контрагентами.

Основним інструментом бухгалтерського обліку є BAS Бухгалтерія 8.3 [19], яка відноситься до програмного рішення комплексної автоматизації.

Таблиця 7 – Функції програмного забезпечення «BAS Бухгалтерія 8.3»

Функція	Характеристика
Ведення фінансового обліку	Облік доходів, витрат, операцій з банківськими рахунками, виписок та інших фінансових транзакцій.
Наявність бази клієнтів	Збереження контактів, аналіз даних, взаємодія з клієнтами та управління продажами.
Контроль процесу постачання	Моніторинг запасів, замовлення матеріалів та товарів, ведення обліку постачальників та споживачів.
Управління проектами	Регулювання ресурсів і строків, контроль за процесами виконання проєктів.
Формування звітності	Аналіз показників продуктивності, прогнозування та стратегічне планування.

Джерело: сформовано автором на основі даних [5]

У цій конфігурації можуть здійснюватися такі процеси: [38]

- сумісне ведення бухгалтерського і податкового обліку різних підприємств в одній базі, включаючи організації з різною системою оподаткування;
- облік запасів і контроль додаткових витрат, ведення складської документації;

- управління торговельними операціями: підтримка роздрібного та комісійного продажу, можливість роботи з автоматизованими й неавтоматизованими торговими точками, реалізація механізму повернень;
- контроль фінансових потоків: облік готівкових та безготівкових коштів, операції у валюті, обробка банківських платежів;
- взаєморозрахунки з контрагентами: ведення обліку за групами чи окремими партнерами, формування звітності про взаємні зобов'язання, можливість налаштування журналу документів із доступом до ієрархічної інформації про контрагентів;
- облік активів: основні засоби (ОЗ), малоцінні необоротні матеріальні активи (МНМА), нематеріальні активи (НМА) і малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП) контроль документообігу за всіма господарськими операціями. ОЗ – деталізована картка, НМА - повний облік, МНМА - кількісний або об'єктний облік. Відстеження руху малоцінних активів між підрозділами та відповідальними особами;
- організація виробничих процесів, облік послуг, продукції та напівфабрикатів, автоматизований розрахунок собівартості;
- облік ПДВ: формування стандартної звітності, спеціалізованих типових звітів, автоматична генерація та експорт податкових накладних, розрахунок коригування для передачі в контролюючі органи;
- розрахунок заробітної плати з можливістю використання спрощеної системи обліку нарахувань і кадрового адміністрування, формування проводок у двох режимах;
- закриття звітних періодів із виконанням регламентних операцій, що здійснюються за підсумками місяця, підготовка та подання бухгалтерської та фінансової звітності.

У BAS Бухгалтерії 8.3 здійснюється інтеграція з М.Е.Дос [20], а саме: обмін документами. М.Е.Дос – це платформа електронного документообігу: створення, підписання та подання електронної звітності, податкових накладних та документів довільних форматів (договори, додаткові угоди, заяви, накази,

листи, акти звірки). Також відбувається подання звітності до Державної податкової служби, Державної служби статистики та Пенсійного фонду. Завдяки цьому сервісу можна проконтролювати правильність податкових даних та зробити автоматизований розрахунок ПДВ.

М.Е.Дос значно прискорює процес документообігу, забезпечуючи юридичну силу електронних документів та інтеграцію із системами бухгалтерського обліку. Зазначимо переваги використання цього програмного продукту: [39]

- Повна автоматизація документообігу та звітності, без залучення додаткового стороннього програмного забезпечення;
- Високий рівень інформаційної безпеки при шифруванні електронного підпису;
- Контроль документообігу на всіх етапах обробки;
- Сучасний інтерфейс із зрозумілим функціоналом;
- Зменшення адміністративних витрат підприємства, економія робочого часу при виконанні процесу оформлення документації;
- Бланки відповідні до чинного законодавства, із систематичною актуалізацією бази;
- Гарантія надійності високим професійним рівнем авторів програми і оперативною технічною та інформаційною підтримкою;
- Підвищення кваліфікації та отримання корисної інформації на платформі.

Для електронного документообігу із контрагентами впроваджено сервіс «Вчасно» [21], який дозволяє підписувати, надсилати компаніям або фізичним особам-підприємцям, отримувати та зберігати електронні документи (договори, акти, рахунки). Виділимо основні можливості:

- Автоматизований обмін документами між підприємством та контрагентами.
- Електронний підпис (КЕП, ЕЦП) для автентифікації, який має юридичну силу.
- Архівування та безпечно зберігання фінансових документів.

- Інтеграція з BAS 8.3, М.Е.Дос та іншими програмними комплексами.

Система «Вчасно» забезпечує миттєву взаємодію з партнерами, скорочує терміни обробки документів та мінімізує ризики втрати або підробки паперових носіїв.

Зовнішньоекономічна діяльність відбувається за допомогою Державного інформаційного веб-порталу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» [22]:

- Розрахунок митних платежів, контроль валютних операцій і облік за курсом НБУ.
- Електронний обмін митними деклараціями та фінансовими документами.
- Сприяє дотриманню податкових вимог, правильному нарахуванню ПДВ на імпорт та експорт.
- Інтеграція із бухгалтерськими інформаційними системами забезпечує відповідність законодавчим нормам.

Таким чином, механізм «Єдиного вікна» дозволяє забезпечити: [23]

- 1) якісний контроль за виконанням підприємствами вимог законодавства;
- 2) оперативний обмін інформацією між митницею, підприємствами та державними органами;
- 3) протидію корупції – мінімізація offline-комунікацій під час здійснення контрольних процедур;
- 4) спрощення здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

У разі необхідності захисту прав та інтересів підприємства в господарських спорах судові документи в електронному форматі подаються у системі «Електронний суд». Тут ми можемо отримати інформацію щодо судових рішень без необхідності відвідувати суд особисто. Тобто все прозоро та зручно, так як можливий перегляд матеріалів справи. [24]

Для первинної документації та формування типових бухгалтерських звітів використовується програма «Microsoft Excel». У таблицях Excel можемо допрацювати звіти, проаналізувати та зробити прогнозування показників. [25]

2.3. Аналітичні можливості інформаційних систем та їхній вплив на прийняття управлінських рішень

Інформаційні системи виступають визначальним рушієм у забезпеченні управлінських процесів. Розвиток цифрових технологій сприяв формуванню високотехнологічних інформаційних систем, здатних на комплексний аналіз даних, який має вплив на прийняття стратегічних рішень.

Зробимо дослідження аналітичних можливостей та впливу інформаційних систем підприємства на процеси управління — BAS Бухгалтерія 8.3, М.Е.Дос, Вчасно, Єдине вікно для міжнародної торгівлі та Microsoft Excel.

Впровадження цих систем обумовлено їх здатністю до автоматизованої обробки великих обсягів даних, з якими здійснюється моніторинг та прогнозування, до оптимізації зовнішньоекономічних операцій, до зниження фінансових ризиків через миттєвий контроль заборгованостей і витрат.

Розглянемо аналітичні можливості впроваджених інформаційних систем та їхній вплив на прийняття управлінських рішень ТОВ «АК Енерджи». (табл.8)

Таблиця 8 - Інформаційні системи ТОВ «АК Енерджи»: аналітичні можливості та їхній вплив на управлінські рішення

Інформаційна система	Аналітичні можливості	Вплив на управлінські рішення
BAS Бухгалтерія 8.3	- Контроль руху грошових коштів, аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості. - Формування детальних зведених звітів про прибутковість підприємства, структуру витрат та рівень рентабельності. - Оцінка стану товарно-матеріальних запасів та прогнозування потреб у закупівлях. - Генерація фінансової звітності відповідно до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) та МСФЗ.	- Сприяє забезпеченню фінансової стабільності підприємства через оперативний моніторинг ліквідності. - Дозволяє керівництву ухвалювати рішення щодо оптимізації витратної частини бюджету та коригування стратегії фінансового управління. - Полегшує планування обсягів закупівель та управління оборотним капіталом.
М.Е.Дос	- Аналіз податкових накладних	- Забезпечує своєчасне

	та контроль відповідності податкових зобов'язань. - Виявлення можливих помилок у податковій звітності та мінімізація ризиків застосування штрафних санкцій. - Моніторинг податкового навантаження та динаміки його змін.	виконання податкових зобов'язань та усунення ризиків фіскальних перевірок. - Підвищує рівень податкової прозорості та фінансової дисципліни. - Дозволяє керівництву оптимізувати податкове планування на основі аналізу податкових платежів.
Вчасно	- Моніторинг строків виконання договірних зобов'язань, оцінка своєчасності розрахунків. - Автоматизований контроль за касовими розривами та потоками дебіторської заборгованості. - Архівування фінансової документації та аналіз динаміки укладання договорів.	- Дозволяє керівництву оцінити надійність контрагентів та знизити ризики прострочених платежів. - Сприяє прискоренню циклу узгодження договорів та підвищенню оперативності ділових процесів.
Єдине вікно для міжнародної торгівлі	- Оцінка динаміки митних платежів та їхнього впливу на собівартість продукції. - Відстеження фінансових потоків, пов'язаних із зовнішньоекономічними контрактами.	- Оптимізація митних витрат і вибір найвигідніших схем постачання. - Дозволяє прогнозувати зміни у митному регулюванні та оцінювати їхній вплив на логістичні витрати.
Microsoft Excel	- Розрахунок показників фінансової стійкості підприємства, прогнозування руху грошових коштів. - Аналіз рентабельності окремих напрямів діяльності та розробка стратегій оптимізації витрат. - Побудова аналітичних моделей для оцінки ефективності інвестиційних проектів.	- Дозволяє проводити сценарний аналіз для оцінки потенційних фінансових ризиків. - Використовується для побудови бюджетних прогнозів та стратегічного планування розвитку підприємства.

Джерело: сформовано автором на основі даних отриманих від ТОВ «АК Енерджи»

Для проведення глибокого аналізу фінансового стану, оцінки ефективності господарської діяльності та формування стратегічних управлінських рішень використовують аналітичні звіти в BAS Бухгалтерії 8.3.

Зазначимо основні види аналітичних звітів у BAS Бухгалтерія 8.3:

- Фінансові звіти – містять бухгалтерський баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів та звіт про власний капітал.

Вони забезпечують всебічну оцінку фінансової стабільності підприємства, рівня його ліквідності та динаміки фінансових потоків.

- Звіти з обліку доходів і витрат – дозволяють проводити детальний аналіз фінансових потоків, ідентифікувати основні джерела прибутку та встановлювати ключові витратні статті для оптимізації витратної політики.
- Звіти по дебіторській та кредиторській заборгованості – допомагають управляти розрахунками з контрагентами, контролювати виконання договірних зобов'язань та мінімізувати ризики неплатоспроможності партнерів.
- Оборотно-сальдові відомості – використовуються для відстеження змін у бухгалтерських рахунках, оцінки фінансового стану підприємства та забезпечення прозорості бухгалтерського обліку.
- Звіти з податкового обліку – містять дані про нараховані та сплачені податкові зобов'язання, що сприяє дотриманню чинного податкового законодавства та зниженню ризиків податкових санкцій.
- Звіти з управлінського обліку – забезпечують аналіз ключових показників ефективності діяльності підприємства, таких як маржинальний дохід, рівень рентабельності, собівартість продукції, що дозволяє формувати стратегічні напрями розвитку бізнесу.

Основні аспекти впливу інформаційних технологій на ефективність управління підприємством: [26]

1. Автоматизація бізнес-процесів. Облікова діяльність має значні можливості не тільки в оперативному контролі фінансів, товарів та інших активів і пасивів, а й в сфері аналітики. Отримуючи необхідні дані керівництво здійснюватиме імітаційне моделювання, яке дозволяє прогнозувати наслідки тих чи інших управлінських рішень.
2. Бізнес-аналітичні інструменти. Оптимізація стратегічного управління на основі об'єктивних даних та показників, які стають більш точними завдяки інструментам штучного інтелекту та машинного навчання. Це дає

спрогнозувати попит, аналіз конкурентного середовища та виявлення потенційних ризиків, тобто адаптуватися до змін на ринку швидше і більш ефективно.

3. Внутрішня та зовнішня взаємодія підприємства. Зміна способів контакту на дистанційне спілкування: електронна пошта, чати, відеоконференції та спеціалізовані платформи. Є можливість одночасно працювати над проектами, обмінюватися ідеями та висловлювати думки.
4. Гнучкість робочого графіку та віддалена робота. Робота може бути в будь-якому місці, де є ноутбук, планшет або смартфон. Забезпечується баланс між роботою та особистим життям, також доступ до професіоналів незалежно від місця проживання.
5. Впровадження штучного інтелекту. Для досягнення більш високих результатів стануть у нагоді розробки в галузі штучного інтелекту. Він може автоматично аналізувати дані, виявляти складні залежності та прогнозувати можливі сценарії.

Таким чином, автоматизовані інформаційні системи є потужним інструментом у системі управління, забезпечуючи прозорість, ефективність та стратегічну стійкість підприємства в умовах динамічного розвитку ринку.

Висновки до розділу 2

Отже, узагальнюючи результати дослідження, слід зазначити, що діяльність ТОВ «АК Енерджи» охоплює ключові аспекти оптової торгівлі паливними ресурсами, логістики та управління складськими активами.

Виявлено, що протягом аналізованого періоду спостерігалось зниження доходу на 11%, що, ймовірно, є наслідком ринкових коливань та змін кон'юнктури паливного ринку. Водночас зменшення чистого прибутку на 61% може свідчити про підвищення операційних витрат або скорочення рентабельності діяльності. Важливим є той факт, що збільшення активів на 8%

демонструє поступове розширення матеріальної бази, що потенційно сприяє зміцненню фінансової стійкості компанії.

На підприємстві здійснюється впорядкована автоматизація процесів обліку та управління. Для кожного етапу наявний програмний продукт:

- Ведення фінансового та управлінського обліку - BAS Бухгалтерія 8.3;
- Подання електронної звітності та автоматизації документообігу - M.E.Doc;
- Цифрове підписання та архівування документів – сервіс «Вчасно»;
- Оперативне здійснення митного оформлення, контроль валютних операцій – веб-портал «Єдине вікно для міжнародної торгівлі»;
- Захист прав та інтересів у господарських спорах без необхідності особистої присутності в суді, що сприяє спрощенню юридичних процедур - Електронний суд;
- Поглиблений аналіз економічних показників та прогнозування подальшого розвитку компанії на основі статистичних моделей - Microsoft Excel.

Впровадження цих інформаційних систем не лише мінімізує ризики у веденні бухгалтерського обліку, а й покращить аналітичне забезпечення управлінських рішень.

Особливу увагу варто приділити впливу інформаційних систем на стратегічний розвиток підприємства. Керівництво має можливість швидкого реагування на зміни, які виявляються при прогнозованій аналітиці та фінансовому моделюванню. Також це забезпечує ефективний розподіл ресурсів та оптимальні напрями розвитку для підвищення конкурентоспроможності.

За нинішніми тенденціями варто приділити увагу штучному інтелекту та машинному навчанню для підвищення рівня автоматизованого аналізу ринкових змін та ризиків.

РОЗДІЛ 3. НАПЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Впровадження автоматизованих інформаційних систем ведення обліку

Інформаційні системи представляють достатньо велику кількість вітчизняних та іноземних програмних продуктів для автоматизації бухгалтерського обліку. Їхнє впровадження характеризується комплексом заходів організації бухгалтерських, статистичних, звітних та інших процесів обліку на підприємстві. Тому важливість цієї процедури передбачає участь не тільки головного бухгалтера, але і співробітників управління, тобто формує потребу всеохоплюючого підходу налаштування згідно вимог підприємства.

Для якісної автоматизації обліку важливо впорядкувати та вдосконалити такі процеси бухгалтерського обліку: [27]

- Попереднє обстеження бухгалтером під час впровадження бухгалтерських програм.
- Розробка робочого плану рахунків (рахунки та субрахунки).
- Складання класифікаторів масивів довідкової інформації.
- Аналіз і вдосконалення документообігу на кожній ділянці обліку та автоматизованому робочому місці.
- Введення всіх кореспонденцій рахунків.
- Формування звітної форми документів і реєстрів.

Процес впровадження автоматизованих інформаційних систем бухгалтерського обліку можна розділити на декілька ключових етапів: [5]

1. Аналіз потреб підприємства.

Перед початком автоматизації маємо визначити цілі: завдання, які має виконувати система, та процеси, що потребують автоматизації (бухгалтерський, податковий, управлінський облік, формування фінансової звітності тощо).

Також аналізуємо наявну інформаційну інфраструктуру, а саме: оцінюємо програмне забезпечення, що вже використовується, рівень автоматизації та наявні ресурси (сервери, комп'ютери, база даних).

Згідно вимог та можливостей підприємства робимо вибір програмного забезпечення. На цьому етапі важливо порівняти функціонал програмних продуктів, відповідність законодавству, розрахувати витрати на розробку, підтримку, оновлення системи та навчання персоналу.

2. Вибір програмного забезпечення та постачальника.

Після проведення аналізу обираємо програмне забезпечення та компанію-розробника або постачальника, який надаватиме технічну підтримку. Основні критерії – це функціональність, відповідність нормативно-правовим актам, гнучкість та масштабованість, вартість володіння, сумісність з іншими програмами, безпека та захист даних.

3. Технічна підготовка та впровадження системи.

На цьому етапі визначаємося чи купляти ліцензію, чи розробити власне програмне забезпечення. Далі інсталиємо програму на серверах та робочих станціях, налаштовуємо всі необхідні параметри (доступ, права користувачів, шифрування, резервне копіювання). Робимо інтеграцію з банківськими сервісами, CRM-системами, модулями управлінського обліку, податковими базами даних, програмним забезпеченням для обліку заробітної плати. Також здійснюємо тестування перевіряючи коректність функціонування процесів.

4. Навчання персоналу

Не менш важливим етапом є професійна підготовка персоналу. Основні завдання полягають у наданні знань, які можна отримати при проходженні тренінгів або при ознайомленні з інструкціями, відеоуроками, довідниками. Обов'язково мають бути ІТ-спеціалісти для адміністрування системи, тобто відповідальних осіб за технічну підтримку.

5. Оцінка ефективності впровадження

На завершальному етапі проводимо моніторинг ефективності системи за такими критеріями:

- Швидкість та точність обробки фінансової інформації.
- Зниження витрат на бухгалтерський облік та управлінську звітність.
- Підвищення прозорості та контролю фінансових операцій.
- Зменшення ризику помилок у податкових розрахунках.
- Оптимізація взаємодії з податковими органами та фінансовими установами.

Також звертаємо увагу на рентабельність інвестицій, де здійснюємо аналіз фінансової доцільності впровадження, на порівняльний аналіз тривалості обробки документів та точності розрахунків.

3.2. Фінансові та маркетингові інструменти удосконалення інформаційних систем і технологій на підприємстві

Впровадження та удосконалення інформаційних систем потребує значних фінансових ресурсів, які можуть бути залучені від зовнішніх та внутрішніх джерел. До внутрішніх відносять реінвестований прибуток, амортизаційні відрахування та кошти від оптимізації операційної діяльності. До зовнішніх - банківські кредити, венчурний капітал, державні гранти та програми фінансування інноваційних проєктів.

Для визначення ефективності вкладень в автоматизацію облікових процесів можна використовувати такі фінансово-аналітичні методи: [28]

- TCO (Total Cost of Ownership) – розрахунок повної вартості володіння обліковою системою з урахуванням витрат на її придбання, впровадження, обслуговування та модернізацію.
- ROI (Return on Investment) – оцінка рентабельності інвестицій в інформаційні технології обліку, що дозволяє визначити співвідношення витрат і отриманих вигід.
- NPV (Net Present Value) – аналіз дисконтованої вартості майбутніх фінансових потоків, які генеруються внаслідок автоматизації облікових процесів.

Також маємо контролювати витрати на інформаційні технології впроваджуючи підходи, які допоможуть уникнути великих вкладень і сплачувати фактичне використання програмного забезпечення. Ефективними методами є аутсорсинг ІТ-послуг та впровадження хмарних платформ.

Аутсорсинг – це процес делегування певних функцій або процесів компанії зовнішнім постачальникам послуг. У контексті ІТ, аутсорсинг означає передачу функцій та обов'язків з управління ІТ-інфраструктурою, програмним забезпеченням, технічною підтримкою та іншими ІТ-процесами спеціалізованим компаніям або зовнішнім консультантам. [29]

Це рішення дозволяє знизити витрати на утримання ІТ-відділу, тобто немає потреби наймати додатковий персонал, оплачувати заробітну плату, навчання та забезпечувати робочі місця.

Такі компанії мають одну з ключових переваг – досвідчені висококваліфіковані фахівці, які зі своїм широким спектром знань швидко адаптують облікові системи під потреби підприємства. Команди ІТ-аутсорсингу мають доступ до найновіших технологій, тренувань та сертифікаційних програм, тому здійснюють найвдаліші послуги, що відповідають сучасним вимогам і стандартам.

Постачальники ІТ-послуг надають оперативну підтримку у разі технічних збоїв, здійснюють регулярне оновлення програм та усувають несправності. Так як оплата відбувається за фактично виконані роботи, підприємство може розподіляти кошти без значних одноразових витрат.

Проте містяться деякі недоліки аутсорсингу, які полягають у комунікаційних труднощах, коли виникають проблеми зі зв'язком між замовником та постачальником послуг. Це може статися через місце розташування в різних часових поясах або різні культурні особливості, що приведе до непорозумінь, затримок у виконанні проектів та низької якості роботи. Також можливі ризики витоку або несанкціонованого використання конфіденційної інформації, яка передавалася постачальникам послуг, наприклад, персональна інформація клієнтів або фінансові дані. У разі

стратегічних змін підприємства аутсорсинг може ускладнити цей процес, оскільки можуть мати власні цілі та пріоритети, що призведе до конфліктів та непорозумінь у співпраці.

Хмарні платформи - це спосіб надання обчислювальних потужностей як послугу через мережу. Користувач отримує майданчик – хмару, де можна як і зберігати фото, так і побудувати власну IT-інфраструктуру. Це по суті сервер, розташований в центрах обробки даних по всьому світу, доступ до якого здійснюється через інтернет. Користувачу не потрібно самотійно його налаштовувати, цим займається постачальник послуг. [30]

Перехід на хмарні платформи дозволяє підприємствам позбутися необхідності утримувати власну серверну інфраструктуру, що значно скорочує витрати на IT-обладнання та його обслуговування.

Підприємство має можливість обрати модель хмарного середовища або залучити комбінацію і використовувати всі одночасно. Розглянемо основні моделі хмарних сервісів: [31]

1. Інфраструктура як послуга (Infrastructure as a Service – IaaS) - забезпечується доступ на вимогу до фундаментальних інфраструктурних ресурсів, таких як обчислювальні потужності, сховища даних, мережеві можливості та віртуалізація. Постачальник послуг відповідає за базову інфраструктуру, а клієнти - за керування програмними компонентами: операційними системами, проміжним програмним забезпеченням, даними та програмами;
2. Платформа як послуга (Platform as a Service – PaaS) - спрощується розгортання та адміністрування як апаратних, так і програмних ресурсів, які необхідні для розробки, тестування та підтримки хмарних програм. Постачальник надає набір інструментів, середовищ розробки, проміжного програмного забезпечення та баз даних у своїх пропозиціях PaaS, спрощуючи життєвий цикл розробки додатків;
3. Програмне забезпечення як послуга (Software as a Service – SaaS) – надається користувачам доступ до комплексного набору програм,

розгорнутого як послуга. Рішення SaaS характеризуються своєю готовністю до всіх аспектів управління, підтримки та оновлення інфраструктури додатків, які знаходяться в зоні відповідальності постачальника, забезпечуючи безперебійну роботу та зручний доступ до сервісів для клієнтів.

Хмарні технології у процесах адміністрування замовлень передбачають розміщення бізнес-інфраструктури на віддалених серверах, що сприяє його інтеграції в цифровий простір, зокрема через онлайн-каталоги, веб-ресурси та мобільні платформи. Такий підхід розширює охоплення цільової аудиторії та забезпечує накопичення великих масивів даних для подальшої аналітичної обробки. Облік замовлень може здійснюватися у хмарному середовищі із залученням віртуального програмного забезпечення, що підвищує ефективність управління та автоматизації бізнес-процесів. [32]

Також є можливість аналітики даних для отримання інформації про клієнтів чи обґрунтування бізнес-рішень. Через власні веб-сайти чи платформи сторонніх виробників можливе онлайн-планування, якщо буде доступ до інформації хмарних сховищ.

Віддалений режим праці через хмарні середовища сприяє оптимізації корпоративних бізнес-процесів, зокрема за рахунок мінімізації адміністративних витрат шляхом впровадження хмарних програмних рішень та внутрішніх комунікаційних платформ. Аналіз і обробка великомасштабних інформаційних масивів, що зберігаються в хмарних сховищах, здійснюється із залученням алгоритмів штучного інтелекту, що забезпечує підвищення ефективності системи обліку та удосконалення аналітичних моделей прогнозування.

Сучасні маркетингові інструменти не лише сприяють підвищенню конкурентоспроможності компанії, а й відіграють значну роль у розвитку інформаційних технологій обліку. Серед ключових інструментів можна виділити CRM-системи, Big Data та аналітичні платформи (Power BI, Google Analytics, Tableau).

CRM (Customer Relationship Management, Управління взаємовідносинами з клієнтами) — це програмне забезпечення, яке допомагає організаціям перетворювати потенційних клієнтів на реальних, залучати та зрощувати ліди, а також утримувати наявних клієнтів, охоплюючи всі етапи взаємодії з ними. [33]

Інтегрується з бухгалтерськими платформами, забезпечуючи ефективний контроль за фінансовими потоками, дебіторською та кредиторською заборгованістю. Його використання дозволяє підприємствам оптимізувати управління грошовими ресурсами, прогнозувати фінансові ризики та забезпечувати високий рівень персоналізації взаємодії з клієнтами.

Прибуток зростатиме при підвищенні показників ефективності процесів та лояльності клієнтів. Також зменшує фінансові ресурси, замінюючи численні бізнес-інструменти та автоматизуючи більшу частину рутинних завдань. [33]

CRM-платформа містить інструменти для автоматизації маркетингу, які розробляють, запускають та оптимізують складні мультиканальні маркетингові кампанії: email-кампанії, заходи, рекламу в соціальних мережах, пошукову рекламу тощо. Із цією системою маркетологи можуть ефективніше аналізувати інформацію про клієнтів веб-сторінок та форм реєстрації, їхні наміри та розвивати взаємодію за допомогою чатів та чат-ботів. Трекінг поведінки відвідувачів сайту дозволяє відстежувати інтереси та наміри клієнтів та за допомогою AI/ML інструментів створювати персоналізовані пропозиції. [33]

Big Data сприяють прогнозуванню фінансових показників і дозволяють аналізувати великі масиви даних для ухвалення стратегічно важливих рішень.

Big Data має сім основних характеристик, відомих як «7 V»: [34]

1. Volume (Обсяг) - кількість генерованих даних із соціальних мереж, транзакцій, відео та зображень зростає зі швидкою динамікою змін.
2. Velocity (Швидкість) – оперативна обробка даних, за допомогою яких отримуємо актуальну інформацію та можливе швидке реагування на зміни.

3. Variety (Різноманітність) – для формування цілісного уявлення про події здійснюється обробка різних типів даних: структурованих (таблиці в базах даних), неструктурованих (текстові матеріали, графічний та відеоконтент) або напівструктурованих (JSON, XML).
4. Veracity (Достовірність) – прийняття обґрунтованих рішень потребує достовірність даних, щоб уникнути помилкових рішень.
5. Value (Цінність) – інформація цінна, коли підлягає обробці та застосовується для покращення бізнес-процесів, збільшення доходів або зменшення витрат.
6. Variability (Змінність) – зміна даних з часом створює додаткові виклики. Те, що було актуально вчора, може бути неактуальним сьогодні.
7. Visualization (Візуалізація) – зображення даних у графіках, діаграмах, інтерактивних панелях керування, що додає ефективності роботи з великими обсягами даних.

3.3. Оптимізація бізнес-процесів через впровадження B2B-рішень

Імплементація B2B-рішень є одним із найперспективніших напрямів цифрової трансформації підприємств, що дозволяє суттєво оптимізувати бізнес-процеси та посилити ефективність взаємодії з партнерами.

B2B (business-to-business) – це модель бізнесу, при якій комерційні угоди укладаються між двома компаніями. Це протилежність моделі B2C (business-to-consumer), де компанії продають товари або послуги безпосередньо кінцевим споживачам. У моделі B2B, товари чи послуги не є кінцевим продуктом для споживача, а використовуються для подальшої обробки, виробництва або надання послуг іншим компаніям. [35]

Моделі B2B і B2C мають суттєві відмінності в підходах, стратегіях і типах взаємодій, тому розглянемо різницю за основними критеріями. (табл. 9)

Таблиця 9 – Порівняльна характеристика B2B і B2C моделей

Критерії	B2B	B2C
Цільова аудиторія (клієнти)	Компанії: інші бізнеси, організації або професіонали.	Індивідуальні покупці, які є кінцевими споживачами, що взаємодіють з бізнесом.
Продажі й маркетинг	При продажах можливі ускладнення перемовин та укладення контрактів. Маркетинг передбачає довгострокові відносини і часто включає участь у виставках, конференціях і використання спеціалізованих маркетингових каналів.	Продажі найчастіше орієнтовані на швидкі транзакції. Маркетинг спрямований на привернення уваги широких мас через рекламу, соціальні мережі, SEO, контент-маркетинг і інші канали, доступні широкому колу споживачів.
Рішення і продукти	Продукти й послуги часто складні та потребують індивідуалізації під потреби клієнта. Це можуть бути програмні рішення, промислове обладнання, консалтингові послуги тощо.	Продукти й послуги зазвичай стандартизовані та призначені для масового ринку, наприклад: одяг, побутова техніка, розваги тощо.
Цінова політика	Залежно від обсягу замовлень та умов договору ціни можуть варіюватися. Великі клієнти мають можливість отримати знижки й спеціальні умови. Ціни можуть бути гнучкими й підлягати переговорам.	Ціни найчастіше фіксовані й не підлягають переговорам. Знижки можуть надаватися в рамках розпродажів або акцій, але не залежать від індивідуальних переговорів.
Процес купівлі	Охоплює триваліший цикл, часто за участю кількох осіб, відповідальних за ухвалення рішень. Можуть бути обов'язковими внутрішні процеси затвердження і перевірки.	Процес купівлі коротший і більш імпульсивний. Рішення ухвалює одна людина, і купівля може відбуватися швидко, без тривалого обмірковування.

Обслуговування клієнтів	Важлива підтримка й обслуговування протягом усього життєвого циклу продукту або послуги (технічна підтримка, навчання й консалтинг).	Обслуговування клієнтів обмежується періодом до й одразу після продажу, включно з підтримкою з питань використання продукту, повернення та обміну.
-------------------------	--	--

Джерело: [36]

Отже, дані моделі мають суттєві структурні та операційні відмінності, що впливають на маркетингові стратегії, процеси продажів та управління відносинами з клієнтами.

B2B характеризується довгими циклами прийняття рішень, раціональним підходом до купівлі, необхідністю персоналізованих комерційних пропозицій та довготривалими відносинами з клієнтами. Важливу роль відіграє якість сервісу, підтримка та довіра.

B2C орієнтований на емоційний фактор, імпульсивність покупок, швидкість прийняття рішень та широкий охоплення аудиторії через маркетингові кампанії. Основний акцент робиться на рекламі, брендингу та спрощеному процесі покупки.

Вони мають свої переваги та виклики. Вибір між ними залежить від характеру бізнесу, типу продукції та цільової аудиторії.

B2B і B2C поступово об'єднують у гібридні бізнес-моделі, впроваджуючи елементи обох стратегій для максимізації ринкового охоплення. Такий варіант цифровізації значно додає гнучкості та конкурентоспроможності бізнесу.

Оптимізація бізнес-процесів здійснюється за такими ланками: [37]

- Зменшення часу очікування доставки – система передає замовлення клієнтів прямо на склад і користувачі з легкістю відстежують статус замовлення в будь-який час.
- Мінімізація витрат – автоматичне надходження замовлення зменшує кількість часу на його обробку, тому знижуються витрати. Також вирішальну роль відіграє служба підтримки, яка цілодобово взаємодіє з клієнтом через платформу.

- Налаштування цін, акцій і рекламних пропозицій – встановлення критеріїв пошуку продуктів і фільтрація товарів, які бачать користувачі. Додається перевага розрахунку можливих витрат з урахуванням витрат і знижок.
- Зберігання поточних даних і залучення потенційних клієнтів – присутня змога зберігати інформацію на єдиній платформі та залучати випадкових відвідувачів. Таким способом підвищується пізнаваність бренду.
- Аналіз уподобань – для вимірювання відвідувань веб-сторінок, оцінки товарообігу, проведення ефективних маркетингових кампаній та розробки стратегій продажів створені Google Analytics або інші платформи.

Розглянемо з чого треба почати, щоб створити B2B-рішення та охарактеризуємо кожен крок. (табл. 10)

Таблиця 10 – Початкові кроки як створити B2B-рішення

Крок	Характеристика
1. Визначення основної мети розробки	Першим кроком є складання детального плану. Треба розглянути, які наявні проблеми, що гальмують розвиток компанії; які актуальні переваги B2B; які відділи необхідно оптимізувати.
2. Встановлення особливостей платформи	Найбільш затребувані елементи системи — каталог ціноутворення та обслуговування клієнтів, автоматизація замовлень, організація рекламних кампаній, акцій і знижок, а також альтернативні способи оплати. Під час розробки слід враховувати додатковий функціонал та інтеграцію платформи з CRM і ERP-сервісами.
3. Вибір необхідного формату	Хмарні B2B-сервіси працюють за передплатною моделлю, забезпечуючи швидкий доступ до даних у будь-який момент. Вони економічно вигідні, тоді як внутрішні платформи пропонують вищий рівень безпеки, але коштують дорожче. При виборі хмарного рішення важливо оцінювати механізми захисту, які надає постачальник. Основна відмінність між хмарними платформами та SaaS у тому, що перші пропонують оренду інфраструктури, а другі — готові

	додатки з технічною підтримкою. SaaS-модель приваблює гнучкістю та економією на розробці ПЗ.
--	--

Джерело: [37]

Згідно таблиці можемо зазначити, що для розробки ефективної B2B-платформи чітко визначаємо мету та ключові функції для оптимізації бізнес-процесів. Обов'язково беремо до уваги інтеграцію з CRM і ERP, автоматизацію замовлень та підтримку альтернативних способів оплати. Також при виборі формату маємо зосереджуватись на балансі між безпекою та вартістю: хмарні рішення доступніші, а внутрішні платформи забезпечують вищий рівень захисту. SaaS-модель пропонує готові рішення з технічною підтримкою та є однією з найпопулярніших завдяки гнучкості та економічній вигоді.

Проте в цій бізнес-моделі існують певні виклики, які засновникам і топ-менеджменту необхідно подолати. Цикли продажів є складними та тривалими, оскільки включають кілька етапів: попередні консультації, переговори, тестування та узгодження умов співпраці. Індивідуальне виробництво та управління замовленнями вимагають значних ресурсів. B2B-продукти та послуги часто потребують значної технічної підтримки протягом усього життєвого циклу продукту, а також навчання персоналу клієнта. Маркетинг і залучення покупців зосереджені у вузьких спеціалізованих нішах з високим рівнем конкуренції, що потребує стратегічного підходу. Процес постачання вимагає наявності резервних планів у логістиці та співпраці з надійними постачальниками. Особливої уваги і контролю потребують юридичні контракти та фінансові аспекти: управління платежами, кредитуванням і дебіторською заборгованістю. Після впровадження нових технологій необхідне навчання співробітників для ефективного використання оновлених методів роботи.

Не менш важливим моментом є управління взаємовідносинами з клієнтами (CRM), а саме: побудова та підтримка довгострокових відносин із кожним клієнтом. Також потрібно постійно відстежувати зміни в законодавстві і шукати нові рушії посилення конкурентоспроможності. [36]

Висновки до розділу 3

Процес впровадження автоматизованих систем обліку передбачає кілька ключових стадій: аналітичне дослідження потреб підприємства, ретельний вибір програмного забезпечення та його постачальника, технічну адаптацію та налаштування, навчання персоналу, а також оцінку ефективності функціонування системи. Визначальним чинником успішного впровадження є залучення широкого кола фахівців, зокрема бухгалтерів, керівництва та ІТ-спеціалістів, що забезпечує комплексний підхід до реалізації даного проєкту.

Отримані результати доводять, що головними критеріями ефективності запровадження є швидкість і точність обробки фінансових даних, зниження операційних витрат, підвищення рівня прозорості фінансової діяльності, а також мінімізація ризиків, пов'язаних із податковими розрахунками. Проведення систематичного моніторингу зазначених показників дозволяє об'єктивно оцінювати економічну доцільність впровадження автоматизованих рішень і вчасно адаптувати процеси для максимізації їх ефективності.

Впровадження інформаційних систем потребує значних інвестицій, які можна залучати з внутрішніх або зовнішніх джерел. Для оцінки ефективності вкладень застосовуються фінансово-аналітичні методи, такі як TCO, ROI та NPV.

Зниження витрат можливе завдяки ІТ-аутсорсингу та хмарним платформам, які дозволяють оптимізувати процеси та сплачувати лише за фактичне використання ресурсів. Однак аутсорсинг має ризики, зокрема можливі труднощі з комунікацією та безпекою даних.

Використання CRM-систем, Big Data та аналітичних платформ підвищує ефективність управління клієнтськими взаємовідносинами, оптимізує маркетингові кампанії та сприяє персоналізації бізнес-рішень. Інтеграція сучасних технологій дозволяє не лише підвищити конкурентоспроможність підприємства, а й спрогнозувати фінансові показники, покращуючи стратегічне планування.

B2B-модель є ключовим інструментом цифрової трансформації підприємств, дозволяючи оптимізувати бізнес-процеси, покращити взаємодію з партнерами та підвищити ефективність операцій. Вона відрізняється складними та тривалими циклами продажів, необхідністю персоналізованих рішень і глибокої інтеграції з CRM та ERP-системами.

Впровадження B2B-рішень передбачає вибір між хмарними та локальними платформами, баланс між безпекою та вартістю, а також адаптацію до специфічних вимог ринку. Незважаючи на виклики, такі як складність управління постачанням, маркетинг у вузьких нішах та необхідність технічної підтримки, стратегічний підхід та цифровізація допомагають бізнесу зміцнити конкурентні позиції та забезпечити довгостроковий розвиток.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

На основі вивчення теоретичних та методичних даних щодо інформаційних систем і технологій в обліку були зроблені наступні висновки та пропозиції.

1. Інформаційні системи забезпечують оперативність обробки даних і достовірність інформації, що сприяє прийняттю більш об'єктивних фінансових та управлінських рішень. Керівник має достатньо велику кількість варіантів програмного забезпечення, яке доступне в Україні. Кожен програмний продукт містить свої особливості і функціонал, тому важливо визначитися із найоптимальнішою системою.

Важливо проаналізувати технічні характеристики програми, зокрема: швидкість обробки інформації та вирішення поставлених завдань, можливість редагування типових форм, форм звітності, відповідно до змін законодавчої бази, забезпечення обміну інформацією між структурними підрозділами підприємства і захисту інформації, можливість переходу до нової версії програми із забезпеченням цілісної інтеграції даних; комерційні характеристики – прийнятна ціна програмного засобу, наявність документації, можливість технічної підтримки (супровід програмного забезпечення, надання консультаційних послуг; ергономічні характеристики, серед яких: зручність роботи користувача з програмою (інтерфейс програми), реалізація можливості одночасної роботи із кількома документами тощо. [40]

2. Успішна автоматизація бухгалтерського обліку потребує якісних знань від фахівців підприємства, тому бухгалтер має пройти комплексне навчання, де задіяні технічні дисципліни та навички. Також обов'язковим є розуміння етичних та юридичних аспектів використання цифрових технологій.
3. Об'єктом дослідження обрані інформаційні системи, які впроваджені на підприємстві оптової торгівлі твердим, рідким та газоподібним паливом і подібними продуктами, тому було досліджено характеристики - BAS

Бухгалтерія 8.3, М.Е.Дос, Вчасно, Єдине вікно для міжнародної торгівлі, Електронний суд та Microsoft Excel.

4. На ефективність управління підприємством впливає автоматизація бізнес-процесів, бізнес-аналітичні інструменти, внутрішня та зовнішня взаємодія підприємства, гнучкість робочого графіку та віддалена робота, впровадження штучного інтелекту.
5. ІТ-аутсорсинг дозволяє розробляти програмне забезпечення за межами країни, де ці послуги є значно дешевшими та виконуються кваліфікованими працівниками, що гарантує високу якість робіт та професіоналізм. Також це дає можливість зосередити ресурси на первинному виробництві компанії та вдосконалити операційний контроль, не створюючи складну корпоративну культуру та не підтримуючи великий штат персоналу.
6. В2В - це складний та багатогранний сегмент ринку, що вимагає спеціалізованих знань і підходів. Розуміння специфіки продажів, сегментів, клієнтів даного бізнесу є ключовим для успішної діяльності. Від ефективного маркетингу та побудови довгострокових відносин з клієнтами залежить успіх компаній в цьому сегменті. Важливим аспектом є постійне вдосконалення продуктів і послуг, а також адаптація до змін на ринку та потреб клієнтів. Це дозволяє залишатися конкурентоспроможними та успішними на світовому ринку. [35]

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кучеренко Т.Є., Оляднічук Н.В., Крачок Л.І. Бухгалтерська інформаційна система: зміст і структура. Умань, 2024. 6 с. URL: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-3>
2. Текст лекції з темою №1 Інформаційні системи і технології, їх роль в управлінні економікою. Харків, 2022. 18 с. URL: <https://nm2.univd.edu.ua/download/143277>
3. Макоєдова В.О. Аналіз принципів побудови та підходів до визначення поняття «інформаційна технологія». Київ, 2022. 12 с. URL: <https://csecurity.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/410/338>
4. Методичні вказівки. Інформаційні системи і технології в обліку. Ладизин, 2024. 26 с. URL: http://platon.org.ua/media/publication/SRS_ISTO.pdf
5. Грицай О.І., Папіш В.І. Розвиток інформаційних технологій в Україні та їх інтегрування у сфері бухгалтерського обліку. Львів, 2024. 6 с. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3806/3727>
6. Указ Президента України № 133/2017 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 28 квітня 2017 року "Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)" від 15 травня 2017 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/133/2017#Text>
7. BAS в Україні заборонено. Рішенням РНБО від 2 вересня 2024 року на усю лінійку продуктів BAS було накладено санкції. URL: <https://innoware.ua/bas-zaboroneno/>
8. Грибовська Ю.М., Кононенко Ж.А. Застосування інформаційних систем в управлінні підприємством. 2023, 7 с. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2171/2098>
9. Кривецький Ігор. Альтернатива 1С в Україні: огляд українських та іноземних аналогів. URL: <https://www.oneservice-consulting.com/alternatyva-1c-v-ukraini-ogljad-ukrainskyh-ta-inozemnyh-analogiv>

10. Закон України № 996-XIV "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

11. Закон України № 851-IV "Про електронні документи та електронний документообіг". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>

12. Закон України № 2155-VIII "Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>

13. Закон України № 2297-VI "Про захист персональних даних". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>

14. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

15. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 - 212-24) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

16. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

17. Товариство з обмеженою відповідальністю «АК Енерджи». URL: <https://clarity-project.info/edr/44644100>

18. Опендатабот. ТОВ «АК Енерджи». URL: <https://opendatabot.ua/c/44644100#:~:text=%D0%92%20%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D1%83%20%D1%80%D0%B5%D0%B3%D1%96%D0%BE%D0%BD%D1%96%20%D0%B7%D0%B0%D1%80%D0%B5%D1%94%D1%81%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BE%20%D0%A2%D0%9E%D0%92,%2C%20%D0%B1%D1%83%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%BA%2033%2C%20%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%81%2012.>

19. Програмний продукт «BAS Бухгалтерія». URL: <https://www.bas-soft.eu/soft/bas-mass/bas-accounting/#popularPosts>

20. Програмне забезпечення «М.Е.Дос». URL: <https://medoc.ua/>

21. Онлайн-сервіс «Вчасно ЕДО». URL: <https://vchasno.ua/>

22. Державна митна служба України. Єдиний державний інформаційний веб-портал «Єдине вікно для міжнародної торгівлі». URL: <https://cabinet.customs.gov.ua/>

23. Міністерство фінансів України. Єдине вікно для міжнародної торгівлі. URL: [https://mof.gov.ua/uk/the_only_window_for_international_trade-472#:~:text=1\)%20%D1%8F%D0%BA%D1%96%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B%D1%8C%20%D0%B7%D0%B0%20%D0%B2%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D0%BC,4\)%20%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B7%D0%B4%D1%96%D0%B9%D1%81%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D1%96%D1%88%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%96%D0%B9%20%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96](https://mof.gov.ua/uk/the_only_window_for_international_trade-472#:~:text=1)%20%D1%8F%D0%BA%D1%96%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B%D1%8C%20%D0%B7%D0%B0%20%D0%B2%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D0%BC,4)%20%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B7%D0%B4%D1%96%D0%B9%D1%81%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D1%96%D1%88%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%96%D0%B9%20%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96)

24. Що таке «Електронний суд» та які переваги його використання для учасників судових справ. 2022. URL: https://tem.te.court.gov.ua/sud1915/pres-centr/pres_releases/1423336/

25. Пономарьова Т.В., Матюшко М.М. Аналіз програмних продуктів, які використовуються для автоматизації бухгалтерського обліку суб'єктами підприємницької діяльності. Харків, 2021. 8 с. URL: <file:///C:/Users/admin/Downloads/18255-Article%20Text-36232-1-10-20220521.pdf>

26. Пристемський О.С., Пашинний А.В. Вплив сучасних інформаційних технологій на ефективність управління підприємством. Одеса, 2023. 7 с. URL: <http://dspace.ksaeu.kherson.ua/handle/123456789/8248>

27. Сімаков К.І., Сімакова О.К. Впровадження систем автоматизації бухгалтерського обліку. 2022, 7 с. URL: <https://archive.interconf.center/index.php/2709-4685/article/view/3558/3592>

28. Ian Campbell. Everything to know about ROI, TCO, NPV, and Payback. 2020. URL: <https://nucleusresearch.com/everything-to-know-about-roi-tco-npv-and-payback/>

29. Навіщо вам IT-аутсорсинг? Переваги та недоліки. 2024. URL: <https://vamark.ua/blog/navishho-vam-it-outsorcyng-perevagy-ta-nedoliky/>

30. Хмарні технології: що це та які переваги надають людям та бізнесу. 2023. URL: <https://gigacloud.ua/articles/hmarni-tehnologiyi-shho-cze-ta-yaki-perevagy-nadayut-lyudyam-ta-biznesu/>

31. Березний О.В. Роль хмарних технологій в організації безперервного обліку. 2024. URL: [file:///C:/Users/admin/Downloads/Rol hmarnih tehnologij v organizacii bezperer vnogo.pdf](file:///C:/Users/admin/Downloads/Rol%20hmarnih%20tehnologij%20v%20organizacii%20bezperernogo%20obliku.pdf)

32. Головчак Ю.В., Головчак Г.В. Цифрова трансформація бухгалтерського обліку та аудиту через хмарні рішення. 2024. URL: file:///C:/Users/admin/Downloads/Inv+20-2024_St22.pdf

33. Що таке CRM? URL: <https://www.creatio.com/ua/crm/what-is-crm>

34. Ефективність інструменту Big Data в бізнесі: виклики, тренди, перспективи. 2024. URL: <https://ukrainsiandigital.com/strong-efektyvnist-instrumentu-big-data-v-biznesi-vyklyky-trendy-perspektyvy-strong/>

35. Що таке B2B: визначення, сегменти та специфіка продажів. URL: <https://redchameleon.com.ua/ua/articles/shcho-take-b2b/>

36. Барашкова Н. Що таке модель B2B, та Як правильно вибрати канали просування вашого бізнесу. 2024. URL: <https://netpeak.net/uk/blog/shcho-take-model-b2b-ta-yak-pravil-no-vibrati-kanali-prosuvannya-vashogo-biznesu/>

37. Ефективні IT-рішення для бізнесу. URL: <https://pnn.com.ua/ua/blog/detail/it-solutions-for-effective-b2b-results>

38. BAS Бухгалтерія. URL: <https://www.softcom.ua/ru/bas/programs/bas-bukhgalteriya-avtomatizatsiya-nalogovogo-i-bukhgalterskogo-ucheta/>

39. Що таке програма M.E.DOC. URL: <https://ukrzvit.ua/chto-takoe-programma-medoc-medok/>

40. Новак О.Ю. Науково-практичне обґрунтування впровадження інформаційних технологій в обліку, аналізі та контролі. Тези доповідей XIV Міжнародної науково-практичної конференції. с. 143. URL: <https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2023-01/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%82%D0%B5%D0%B7%2024.06.2022%20%D0%9B%D0%9D%D0%A2%D0%A3%D0%9E%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BA%20%D1%96%20%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0%B8%D1%82.pdf#page=143>